105471 ـ آیا حسد وجود دارد؟ و معنایش چیست؟

سوال

آیا حسد در اسلام موجود است یا خیر؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

«حسد یعنی آرزوی زوال نعمتی که الله تعالی به شخص محسود (مورد حسد) داده و الله تعالی پیامبرش ـ صلی الله علیه وسلم ـ را امر کرده تا از شر حاسد هنگامی که حسد می‌ورزد به او پناه ببرد. الله تعالی می‌فرماید:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ * مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ * وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ * وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ * وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ [سورۀ فلق:]

(بگو پناه می‌برم به پروردگار سپیده‌دم * از شر آنچه آفریده است * و از شر تاریکی چون پرده افکند * و از شر دمندگان در گره‌ها * و از شر حسود چون حسادت ورزد).

معنای إِذَا حَسَدَ (آنگاه که حسد ورزد) یعنی هرگاه حسدی را که در دل دارد آشکار سازد و به مقتضای آن عمل کند و حسادت او را به شر رساندن به محسود وا دارد.

حسد بر چند درجه است:

نخست: اینکه انسان زوال نعمت برادر مسلمانش را دوست بدارد حتی اگر آن نعمت به او منتقل نشود بلکه نعمت الله را بر دیگران بد بدارد و از آن دردمند شود.

دوم: اینکه زوال نعمت از دیگری را برای رغبت به آن دوست بدارد، به این امید که آن نعمت به او برسد.

سوم: اینکه برای خودش نیز همان نعمت را بخواهد بدون آنکه دوستدار زوال آن نعمت از دیگری شود و این درجه از حسد جایز است و در واقع حسد [حرام] نیست بلکه غبطه است.

حاسد از سه جهت به خود زیان می‌رساند:

نخست: اینکه گناهکار می‌شود؛ زیرا حسادت حرام است.

دوم: مرتکب سوء ادب در برابر الله می‌شود زیرا حسد در حقیقت یعنی بد داشتن اینکه خداوند به بنده‌اش نعمتی بدهد و اعتراض به الله در کار اوست.

سوم: قلبش از شدت نگرانی و غم به درد می‌آید.

و بالله التوفیق وصلی الله علی نبینا محمد و آله و صحبه و سلم».

کمیسیون دائم تحقیقات علمی و فتوا.

شیخ عبدالعزیز بن عبدالله آل شیخ، شیخ عبدالله بن غدیان، شیخ صالح الفوزان، شیخ بکر ابوزید.

(فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء: ۲۹/ ۲۶).